

(3) להקים בארץ תעשיה מתאימה למען לא נהיה

תלויים בחו"ל.

(4) להכשיר את החלוץ הכשרה צבאית.

התכוננות זו דורשת אמצעים גדולים, ועלינו לשנות

את מבנה התקציב.

ירושלים, 7.12.1936

דברי "האולם" ביום 3.12.36

ש. - כיצד אתה מסביר התנגדות הערבים לעליה היהודית ?

ת. - הערבים מפחדים שאם העליה תימשך בקצב של השנים האחרונות

יהיו היהודים לרוב - יחר על כן הם גם ישטפו את הארצות

השכנות.

ש. -

ת. - יש צורך ב- reorientation של המדיניות הממשלתית למען

החזיר את אימון הערבים בממשלה - - -

ש. - ויצמן בעדותו חבע פוליטיקה קרקעית יותר אקטיבית. למה

התכוון בתבעיה זו ?

ת. - - - - - מורגש שלערבים יש תלונות של ממש

(real grudges) - - - - - התעשיה הערבית סובלת ונדחקת

על-ידי המכונות ופיתוח התעשיה היהודית.

- - - - - החנועה הלאומית הערבית הפכה לכוח רציני

במזרח שיש להתחשב בו. ערבי הארצות הסמוכות - סוריה,

עיראק וסעודיה, עוקבים בהתענינות את המתרחש בארץ ואי-

אפשר שלא להתחשב ביחסן של הארצות הללו - - - - -

ש. - מה יש לפי דעתך לעשות ?

ת. - יש להקים סוכנות ערבית בהקבלה לסוכנות היהודית.

כמו-כן יש להגביל בשנים הבאות את העליה היהודית הגבלה רצינית ולעודד יחסי ידידות בין היהודים והערבים. אם לא תהיה עליה גדולה יאלצו היהודים להעסיק ערבים וזה יעזור לשיפור היחסים. לשם הגשמת הגבלת העליה יש לשנות את חוקי העליה.

ש. - אבל היהודים רוצים את ביתם הלאומי, הם רוצים בו וזקוקים לו מאוד.

ת. - הם יצטרכו בינתיים לבקש להם ארצות הבירה אחרות.

ש. - אולם הרי היהודים טוענים, כי הצליחו להקליט את עוליהם

בלי שיפלו למעמסה על הארץ - - -

ת. - - - - - אם נגביל למשל לחמש השנים הקרובות את העליה ונעקור מלב הערבים את הפחד מהתהוות רוב יהודי בא"י, נוכל במשך הזמן לקרב ולהשלים בין היהודים והערבים. - - - - -

ש. - סוכנות הערבים שהזכרת לעיל מה יהיה הרכבה. אי-אפשר

שב"כ המלכים יהיו את הסוכנות הזאת, וגם חבר-הלאומים

יתנגד לכך.

ת. - אכן באופן רשמי לא יחיו חברי הסוכנות הערבית שב"כ המלכים,

אולם למעשה ימונו על ידם בהתייעצות עם מנהיגי הערבים

בא"י; בחירות אינן יכולות להיות לעת-עתה לסוכנות ערבית.

ש. - - - - -

ת. - כשם שועדת המנדטים שע"י חבר-הלאומים מורכבת מנציגי המדינות

אולם כ"א מחברי הועדה פועל על-דעת עצמו מבלי לקבל
הוראות מממשלתו, כן יכולים ב"כ המלכים לשמש בסוכנות
ערבית בסטטוס אישי.

- ש. - מה הן שאיפות המנהיגים הערבים הקיצוניים בא"י ?
ח. - הם ברובם הגדול מחסידי הפדרציה הערבית אשר תכיל גם
את א"י כמדינה עצמאית בתוך האחדות הערבית.

- - - - -

- ש. - - - - -
ח. - אני מתאר לי את העתיד בתמונת פדרציה ערבית וא"י
עצמאית בתוכה.

- - - - -

- ש. - אין בפנינו עדויות ותלונות של ערבים. יהיה עלינו לתאר
לעצמנו (visualise) את תלונותיהם - - - - -
ח. - - - - - העובדה שהמנדט מכיר בסוכנות יהודית אינה אומרת
כי אסור להכיר בסוכנות ערבית חדשה אשר תוקם.
ש. - המנדט מדבר על עיכוב העליה היהודית - כיצד זה מחייב
עם סגירת שערי הארץ ועם הצורך לבקש מקומות אחרים להגר
אליהם ?

- ח. - מטרותנו הקרובה היא להשכיר שלום בארץ ועל-ידי הגבלת
העליה בשנים הקרובות נוכל לשכנע את הערבים, כי איננו
מתכוונים ליצור מה רוב יהודי.
היהודים יצטרכו לחכות בסבלנות לעליהם עד שאנו נמצא
דרכים להשלים בין היהודים והערבים.
את קביעת מידות העליה יש למסור לידי שתי הסוכנויות.
ש. - האם לא רצוי להקים ועדה משותפת של ערבים ויהודים

עם בסיסי כיו"ר אשר תקבע את עניני העליה (immo board)

ת. - ועדה כזו לא תוכל לפעול.

ש. - האם אתה סבור כי הערבים יקבלו בסיפוק את הסוכנות הערבית ?

ת. - זה תלוי הרבה בסטטוס של הסוכנות הזאת.

- - - -

- - - נשק רב אצל ערבי א"י וחארצות השכנות - - -

ש. - עם ריבוי הנשק בא"י ובארצות השכנות - איך נוכל להסכים

לא"י עצמאית עם סיעוט יהודי בחוכה ?

ת. - - - - -

ש. - - - - -

ת. - - - - היסטנו מאוד אם להכריז מצב צבאי בארץ - לא עשינו זאת

כי חששנו לתוצאות.

הממשלה הפיצה כרוזים בכפרים, קראה להפסקת השביתה, איימה

בהכרזת מצב צבאי.

ש. - אם אתה משקיף עכשיו אחורנית, האם אתה סבור כי היו רגעים

שמוטב היה להכריז מצב צבאי ?

ת. - לא.

ש. - - - - -

ת. - אני סבור כי יש עוד חששות למתווכות ולהפרת הבטחון, אולם

שביחה כללית לא תהיה.

- - - -

- - - המועצה המוסלימית העליונה, תולדותיה - - -

אשר למופתי יש להקטין את סמכויותיו, אולם אין לפטרו בשל

הפופולאריות שלו.

ש. - מה היו הקשרים בין המופתי וועדות המרכז במקומות - -
ח. - כלפי חוץ, כדי לשמור על הפופולאריות שלו מופיע המופתי,
כקיצוני, אולם הוא מחון במו"מ שלו עם הממשלה. אם יהיה
מחון גם כלפי חוץ ימסיר מערכו בעיני הנוער. לפטר אותו
אי-אפשר, גם משום שהממשלה קשורה בהבטחה שהבטיח לורד
פלומר.

לשאלות נוספות מספר X כי המופתי גדון בשעתו
לעשר שנים מאסר וקיבל אח"כ חנינה.

ש. - - - -

ח. - הפקיד הערבי בדרך-כלל עולה במשמעתו על הפקיד היהודי, אם
כי במקרים רבים הפקיד היהודי יותר מוכשר לעבודה.
הפקידות הערבית נאמנה ולויאלית - מלבד שני מקרים בודדים.
בימי המאורעות מילאו הפקידים הערבים, ביחוד קציני המחוז
את תפקידיהם במסירות.

ש. - - - -

ח. - קציני המחוז הערבים שימשו במידה רבה בימי המאורעות
להספיק אינפורמציה לממשלה על המתרחש בקרב ההמונים,
הפקידים והשוטרים הערבים גילו מסירות ונאמנות גם במקרים
קודמים (1933).

ש. - - - -

ח. - הצנטרליזציה של השלטון גדולה, כי כל פרובלימה בארץ מקבלת
אופי פוליטי בשל מציאותם של יהודים וערבים, ועל כן יש
להשאיר את ההחלטה בידי המזכירות הראשית.

ש. - - - -

ח. - לא יותר קל הטיפול בעיריות יהודיות. הנה למשל בת"א
מינחה הממשלה בראש העיריה אדם בעל נסיון של שנים רבות
בהנהלת עניני העיר וחברי העיריה מפריעים בעבודה. בדרך-
כלל היהודים סרדנים הם ביחס לפקידות. בכל חלונה שיש
להם הם מטרידים את כל האינסטנציות - החל בקצין המחוז
עם המזכירות הראשית ואפילו הנציב-העליון.

ש. - - - - -

ח. - אני המלצתי על הפסקת העליה לימי שהות הועדה המלכותית
למען אפשר לערבים שיחורף פעולה עם הועדה.

ש. - - האם היו מקרים של הפסקת העליה לאחר המאורעות ?

ח. - - - - -

ש. - מה יחסך לקנטוניזציה ?

ח. - זו לא תספק את היהודים, אף לא את הערבים.

ש. - בסעיף 6 של המנדט כתוב

אין אבל המלים -

נזכרות כלל.

ח. - - - - -

ש. - היהודים טוענים שלפי המנדט הבית-הלאומי קודם למוסדות
שלטון עצמי ?

ח. - אילו היחה הכוונה להעדיף את חשיבות הקמת הבית-הלאומי על

הסעיפים האחרים היו כותבים The N.H. ולא A.N.H.

ש. - מה דעתך על underlying causes

ח. - נמנע מחוות דעו.

ש. - זהו אחד הסעיפים החשובים של חקירת הועדה. הנציב העליון

השתמש מלחוח דעתו, הערבים נמנעים מהגשת עדות, אולי ימצא

בכל-זאת מי שיסכים להעיד בענין זה ?

ת. - מציע לקבל מהערבים דעתם באופן בלתי רשמי.

(לאחר לחץ חברי הועדה מבטיח א כי הממשלה תכין אולי את

השקפותיה בכתב - - את דעתו הפרטית מסרב א להודיע, כי אינו

רוצה לבקר את הממשלה.)

- - - בסוף מעיר א כי לפי המנרט לא יעשה דבר שפוגע בזכויות

היהודים בארצות אחרות¹, והוא מעיר חשומת לב הועדה, כי לרגל

המאורעות הורע מצבם של היהודים בארצות ערביות ...

9.12.1936

רק היום קיבלתי את עדותו החשאית של חיים שנמסרה

בישיבה סבורה ביום 26 לנובמבר. קראתי וניהנתי, קראתי ושמחתי,

קראתי והצטערתי, קראתי והתביישתי. ברובה הגדול היתה העדות

נהדרה, מוצלחה ולענין. יש מקומות שרק ויצמן יכול היה להגידם.

אולם בעדות זו בא לידי גילוי כל המגונה שבאופיו של ח.ו., כל

קלות-דעתו הפוליטית, כל חוסר השיקול והאחריות שבהתנהגותו ההפכפכית.

הוא התחיל מעבר-הירדן. מבלי שנוי הסטטוס הפוליטי

דרש אפשרות להתיישבות יהודית וערבית בעבר-הירדן, סמוך לירדן.

הצגת השאלה והנימוקים היו טובים. אך כשנשאל על התכרת אדמת

האמיר, לא יכול היה להימנע מעשיית חשבון פנימי עם מתנגדיו (מבלי

להפלות בין מתנגד וידיד), וגינה במלים אלה את מעשי ההנהלה

(בדבר חכירת אדמת האמיר) -